

УДК 342.25

DOI <https://doi.org/10.32689/3083-7359.2026.2.17>

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВІДБУДОВІ ПОВОЄННИХ ТЕРИТОРІЙ: ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

І. П. Устинова, А. В. Кропив'янський

THE ROLE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN THE RECONSTRUCTION OF POST-WAR TERRITORIES: A STATE AND LEGAL PERSPECTIVE

Iryna Ustynova, Andriy Kropiv'yanskyi

Анотація. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації органами місцевого самоврядування повноважень щодо відбудови територіальних громад в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. У статті досліджено державно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері відновлення постраждалих територій, проаналізовано особливості трансформації їх компетенцій в умовах воєнного стану, взаємодію з військовими адміністраціями, органами державної влади та іншими суб'єктами публічного управління. Особливу увагу приділено аналізу сучасного законодавства України, що регулює повноваження органів місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування, фінансового забезпечення, організації відбудови територій та залучення громадськості до прийняття управлінських рішень.

За результатами дослідження встановлено, що сучасна модель місцевого самоврядування зазнала суттєвої трансформації та набула ознак комплексного механізму забезпечення стійкості територіальних громад, у межах якого органи місцевого самоврядування виконують не лише традиційні функції місцевого значення, а й здійснюють стратегічне планування відновлення, координацію реалізації проєктів, взаємодію з міжнародними партнерами та забезпечують ефективне використання фінансових ресурсів. Обґрунтовано, що ефективність повоєнної відбудови значною мірою залежить від інституційної спроможності територіальних громад, належної координації між органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями та центральними органами виконавчої влади, а також від забезпечення прозорості, відкритості та участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному державно-правовому аналізі сучасної ролі органів місцевого самоврядування у процесі повоєнного відновлення територій та обґрунтуванні необхідності подальшого вдосконалення правового механізму координації їх діяльності з іншими суб'єктами публічної влади. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час удосконалення законодавства України, розроблення стратегій відновлення територіальних громад, а також у діяльності органів місцевого самоврядування та органів державної влади при реалізації політики повоєнної відбудови.

Ключові слова: місцеве самоврядування, територіальна громада, повоєнне відновлення, воєнний стан, органи місцевого самоврядування, державна регіональна політика, військові адміністрації, публічне управління, стратегічне планування, відбудова територій.

Abstract. The object of the study is the social relations arising in the process of exercising the powers of local self-government bodies regarding the reconstruction of territorial communities under martial law and during Ukraine's post-war recovery. The article examines the state and legal framework governing the activities of local self-government bodies in the reconstruction of affected territories and analyses the transformation of their competence under martial law, as well as their interaction with military administrations, state authorities and other public administration entities. Particular attention is paid to the analysis of Ukrainian legislation regulating the powers of local self-government bodies in strategic planning, financial support, reconstruction management and public participation in decision-making.

The study establishes that the contemporary model of local self-government has undergone significant transformation and has evolved into a comprehensive mechanism for ensuring the resilience of territorial communities. Within this framework, local self-government bodies perform not only their traditional local functions but also strategic planning of reconstruction, coordination of recovery projects, cooperation with international partners and efficient management of financial resources. It is substantiated that the effectiveness of post-war reconstruction largely depends on the institutional capacity of territorial communities, effective coordination between local self-government bodies, military administrations and central executive authorities, as well as transparency, openness and public participation in decision-making processes.

The scientific novelty of the research lies in the comprehensive state and legal analysis of the modern role of local self-government bodies in post-war reconstruction and in substantiating the need to improve the legal mechanism for coordinating their activities with other public authorities. The practical significance of the results lies in their potential application in improving Ukrainian legislation, developing territorial community recovery strategies, and supporting the activities of local self-government bodies and state authorities in implementing post-war reconstruction policy.

Key words: local self-government, territorial community, post-war reconstruction, martial law, local self-government bodies, regional policy, military administrations, public administration, strategic planning, territorial recovery.

1. Вступ. Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України суттєво трансформувала функціонування системи публічної влади, зумовивши необхідність оперативного перегляду механізмів державного управління та місцевого самоврядування. В умовах воєнного стану саме територіальні громади стали первинною ланкою забезпечення життєдіяльності населення, організації гуманітарної допомоги, підтримки функціонування об'єктів критичної інфраструктури, ліквідації наслідків бойових дій, взаємодії з військовими адміністраціями та міжнародними партнерами. Одночасно із виконанням традиційних самоврядних функцій органи місцевого самоврядування були наділені додатковими повноваженнями, що істотно змінило їхню роль у системі публічного управління.

Особливої актуальності ця проблематика набуває у контексті повоєнного відновлення територіальних громад. Масштабні руйнування житлового фонду, об'єктів соціальної та критичної інфраструктури, необхідність забезпечення житлом осіб, що вимушено постраждали, тобто внутрішньо переміщених осіб, повернення населення, реінтеграції деокупованих територій та відновлення місцевої економіки потребують формування ефективної моделі взаємодії органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, органів державної влади, громадянського суспільства й міжнародних партнерів. Саме від інституційної спроможності територіальних громад значною мірою залежатиме ефективність реалізації державної політики відновлення України.

Практичне значення дослідження полягає у можливості вироблення науково обґрунтованих підходів до вдосконалення правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови, визначення оптимальних механізмів розмежування компетенції між органами місцевого самоврядування і військовими адміністраціями, а також формування рекомендацій щодо підвищення інституційної спроможності територіальних громад, забезпечення прозорості управління, ефективного використання фінансових ресурсів і залучення громадськості до процесів прийняття управлінських рішень.

Отже, в умовах триваючої збройної агресії та майбутнього повоєнного відновлення України особливої наукової й практичної значущості набувають дослідження, присвячені особливостям функціонування органів місцевого самоврядування, трансформації їх ком-

петенції, взаємодії з військовими адміністраціями та визначенню їх ролі у забезпеченні сталого розвитку й відновленні територіальних громад. Тому дослідження, присвячене адміністративно-правовим засадам діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та їх ролі у повоєнному відновленні територіальних громад, є актуальним.

Проблематика функціонування органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та їх ролі у повоєнному відновленні останніми роками стала предметом активних наукових досліджень. Значна увага приділяється трансформації компетенції органів місцевого самоврядування, особливостям взаємодії з військовими адміністраціями, забезпеченню стійкості територіальних громад, а також формуванню організаційно-правових засад післявоєнної відбудови.

Так, Ю. Шелест [14] комплексно дослідив особливості діяльності органів місцевого самоврядування під час воєнного стану та у повоєнний період, проаналізував вплив воєнних викликів на систему місцевого управління, механізми взаємодії з військовими адміністраціями й центральними органами влади, а також запропонував авторську модель управління деокупованими територіями із врахуванням міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції. Водночас основна увага автора зосереджена на моделях адміністрування деокупованих територій та історико-порівняльному аналізі, тоді як питання правового забезпечення реалізації відновлювальних повноважень органів місцевого самоврядування та їх інституційної взаємодії з військовими адміністраціями залишаються розкритими лише фрагментарно.

О. В. Євсюкова [21] досліджує публічне управління процесами відбудови та розвитку територіальних громад, акцентуючи увагу на необхідності стратегічного планування, координації діяльності суб'єктів публічного управління, залучення фінансових ресурсів і забезпечення прозорості прийняття управлінських рішень. Водночас дослідження переважно присвячене організаційним аспектам управління відновленням територій і меншою мірою аналізує особливості реалізації повноважень органів місцевого самоврядування в умовах функціонування спеціального правового режиму воєнного стану.

Питання ролі органів місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку територіальних громад в умовах воєнних викликів висвітлено у дослідженні О. М. Кириленко [5]. Авторка обґрунтовує, що реалізація

принципів сталого розвитку повинна стати концептуальною основою повоєнного відновлення України, а територіальні громади мають виступати ключовими суб'єктами консолідації суспільства та реалізації відповідних стратегій. Разом із тим увага дослідниці переважно зосереджена на стратегічних засадах розвитку громад, тоді як механізми нормативно-правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану залишаються поза межами детального аналізу.

Вагомий внесок у дослідження компетенції органів місцевого самоврядування зробив О. Ю. Лялюк [8], який проаналізував законодавчі зміни щодо перерозподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та державної влади в умовах воєнного стану. Автор приділяє особливу увагу гарантіям непорушності самоврядних повноважень, порядку їх переходу до військових адміністрацій та межах допустимого втручання держави у діяльність місцевого самоврядування. Проте практичні аспекти реалізації цих повноважень у процесі відновлення територіальних громад залишаються недостатньо висвітленими.

Проблемні питання участі органів місцевого самоврядування у відбудові територіальних громад досліджує Ю. Слободянюк [15], яка обґрунтовує визначальну роль реформи децентралізації у забезпеченні спроможності громад реагувати на виклики війни. Авторка акцентує увагу на фінансових, кадрових та організаційних проблемах місцевого самоврядування, необхідності розроблення нових підходів до публічного управління та залучення міжнародної допомоги. Водночас окремі питання взаємодії органів місцевого самоврядування з військовими адміністраціями та особливості їх компетенції в умовах воєнного стану залишаються предметом подальших наукових пошуків.

Питання взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану розглядають О. Г. Ярема та Н. Я. Лепіш [20], які досліджують роль місцевого самоврядування як суб'єкта реалізації інтересів населення територіальних громад. Автори обґрунтовують закономірність перерозподілу повноважень між державою та місцевим самоврядуванням в умовах війни та наголошують на необхідності належного нормативного, фінансового й організаційного забезпечення виконання делегованих функцій. Разом із тим у роботі недостатньо уваги приділено питанням практичного функціонування такого механізму у процесі повоєнного відновлення.

Окремий напрям досліджень представлено працею Н. В. Рудік [13], у якій аналізується перерозподіл функцій між органами державної влади та місцевого самоврядування як передумова гармонійного регіонального розвитку. Авторка обґрунтовує важливість принципу субсидіарності, фінансової спроможності громад, кадрового забезпечення та гармонізації українського законодавства із європейськими стандартами. Водночас дослідження має переважно загальнотеоретичний характер і не розкриває особливостей реалізації зазначених підходів у період воєнного стану.

Правовим аспектам функціонування місцевого самоврядування присвячене дослідження Я. С. Богів [2], у якому аналізуються особливості здійснення повноважень органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Автор наголошує на ефективності реформи децентралізації, визначає основні напрями розширення компетенції органів місцевого самоврядування у сферах безпеки, соціального захисту, підтримки внутрішньо переміщених осіб та залучення інвестицій. Проте питання координації діяльності органів місцевого самоврядування із військовими адміністраціями у процесі відбудови територіальних громад залишаються недостатньо дослідженими.

Відбудову територіальних громад в умовах воєнного стану досліджують також І. С. Пирога та М. І. Пирога [12], які розкривають особливості взаємодії органів місцевого самоврядування з військовими адміністраціями, аналізують механізми фінансового забезпечення громад, роль міжнародного партнерства та вплив децентралізації на стійкість місцевого управління. Автори доводять, що громади продемонстрували здатність ефективно управляти ресурсами навіть за умов війни. Разом із тим поза межами дослідження залишилися питання комплексної трансформації компетенції органів місцевого самоврядування в контексті довгострокового післявоєнного розвитку.

Найбільш комплексно проблематику післявоєнного відновлення територіальних громад досліджує І. В. Котов [6], який визначає органи місцевого самоврядування ключовими координаторами процесів відбудови, розкриває їх функції щодо інвентаризації збитків, стратегічного планування розвитку громад, соціальної адаптації населення, залучення інвестицій та взаємодії з міжнародними партнерами. Водночас основний акцент зроблено саме на практичній ролі органів місцевого самоврядування у відновленні, тоді як питання

вдосконалення адміністративно-правового механізму їх діяльності та взаємодії з іншими суб'єктами публічного управління потребують подальшого наукового опрацювання.

Таким чином, проведений аналіз наукових джерел свідчить, що сучасні дослідження переважно присвячені окремим аспектам функціонування органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану: трансформації їх компетенції, взаємодії з військовими адміністраціями, фінансовому забезпеченню, питанням відбудови територіальних громад, стратегічному плануванню та забезпеченню сталого розвитку. Водночас недостатньо комплексно дослідженими залишаються адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування саме в умовах поєднання воєнного стану та післявоєнного відновлення, особливості координації їх діяльності з військовими адміністраціями й іншими суб'єктами публічної влади, а також напрями вдосконалення відповідного законодавства з урахуванням сучасних викликів. Саме ці обставини зумовлюють необхідність подальших наукових досліджень у зазначеній сфері та визначають предмет нашого дослідження.

2. Матеріали та методи. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення органами місцевого самоврядування своїх повноважень в умовах правового режиму воєнного стану та під час повоєнного відновлення територіальних громад. Предмет дослідження становлять норми національного законодавства, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій, а також наукові підходи щодо визначення їх ролі у забезпеченні функціонування територіальних громад і реалізації політики відновлення. Основна гіпотеза дослідження полягає в тому, що в умовах воєнного стану правовий статус і компетенція органів місцевого самоврядування зазнали суттєвої трансформації, внаслідок чого вони стали одним із ключових суб'єктів забезпечення стійкості територіальних громад, координації процесів відбудови та взаємодії з військовими адміністраціями й органами державної влади.

У дослідженні прийнято припущення, що чинне законодавство України загалом створює належні правові передумови для функціонування місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, однак окремі питання розмежування компетенції органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій та органів державної влади потребують подальшого нормативного вдосконалення. Дослі-

дження здійснюється без аналізу особливостей діяльності окремих територіальних громад, що дозволяє сформулювати узагальнені висновки щодо закономірностей функціонування місцевого самоврядування в сучасних умовах.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Формально-юридичний метод використано для аналізу положень Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про правовий режим воєнного стану», системно-структурний для дослідження взаємодії органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій та органів державної влади, порівняльно-правовий для узагальнення наукових підходів до визначення ролі місцевого самоврядування у процесах відновлення територіальних громад, а метод узагальнення для формулювання авторських висновків і пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері.

3. Результати та обговорення. Дослідження ролі органів місцевого самоврядування у відбудові повоєнних територій потребує насамперед з'ясування правової природи воєнного стану, оскільки саме цей особливий правовий режим визначає особливості функціонування системи публічної влади, розподіл компетенції між її суб'єктами та формує правові засади здійснення заходів із ліквідації наслідків збройної агресії й подальшого відновлення територій.

Правовою основою введення та функціонування воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [16], а також Указ Президента України про введення воєнного стану [17], затверджений Верховною Радою України. Саме такий перелік нормативних джерел прямо визначений статтею 2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», що свідчить про конституційно визначений характер цього правового режиму та особливий порядок його запровадження.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан є особливим правовим режимом, який вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності або територіальній цілісності України. Особливістю наведеного законодавчого визначення є те, що законодавець не обмежується характеристикою воєнного стану як надзвичайного режиму функціонування держави, а визначає його через систему спеціальних юридичних

механізмів. До таких механізмів належать надання додаткових повноважень органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування, а також можливість тимчасового обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав юридичних осіб у межах, необхідних для забезпечення оборони держави та національної безпеки [16].

Особливого значення для предмета цього дослідження набуває та обставина, що вже у визначенні воєнного стану законодавець прямо відносить органи місцевого самоврядування до числа суб'єктів, уповноважених забезпечувати реалізацію заходів правового режиму воєнного стану. Таким чином, участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні оборони держави, ліквідації наслідків бойових дій та створенні передумов для подальшої відбудови територій має безпосереднє законодавче підґрунтя, а не є похідною від делегованих повноважень чи окремих урядових рішень.

Порядок введення воєнного стану визначений статтею 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [16]. Аналіз її положень свідчить, що законодавець закріпив багатоступеневий механізм запровадження цього правового режиму. Так, ініціатором введення воєнного стану виступає Рада національної безпеки і оборони України, яка вносить відповідні пропозиції Президенту України. У разі прийняття рішення Президент видає указ про введення воєнного стану та одночасно звертається до Верховної Ради України щодо його затвердження. Остаточного юридичного значення такий указ набуває лише після його затвердження законом України та офіційного оприлюднення, що забезпечує дотримання принципів конституційної легітимності та парламентського контролю за застосуванням особливого правового режиму.

Зміст указу Президента України деталізовано у статті 6 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», відповідно до якої в ньому обов'язково визначаються обґрунтування необхідності введення воєнного стану, межі території його дії, строк запровадження, перелік заходів правового режиму, завдання військового командування, військових адміністрацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також перелік конституційних прав і свобод, які тимчасово можуть бути обмежені. Вказана норма має принципове значення, оскільки підтверджує, що участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні правового режиму воєнного

стану визначається безпосередньо указом Президента, який конкретизує їх функції відповідно до обставин воєнного часу [16].

Подальший розвиток правового статусу органів місцевого самоврядування простежується у статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», згідно з якою органи місцевого самоврядування продовжують здійснювати свої повноваження відповідно до Конституції України, цього Закону та інших законів України. Таким чином, навіть за умов воєнного стану діяльність органів місцевого самоврядування не припиняється, а навпаки набуває особливого значення для забезпечення безперервності публічного управління на місцевому рівні. Одночасно частина третя цієї статті встановлює спеціальні гарантії для посадових осіб органів місцевого самоврядування, звільняючи їх від юридичної відповідальності за рішення або дії, негативні наслідки яких були зумовлені виправданим ризиком під час відсічі збройної агресії [16].

Особливе місце у правовому регулюванні займає стаття 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», яка визначає компетенцію військових адміністрацій [16]. Аналіз її положень свідчить, що значна частина повноважень військових адміністрацій фактично відтворює компетенцію органів місцевого самоврядування, доповнюючи її функціями, обумовленими потребами оборони держави. Водночас окремі положення цієї статті безпосередньо стосуються майбутньої повоєнної відбудови. Зокрема, пункт 13 частини другої статті 15 передбачає повноваження щодо надання допомоги власникам житла у його відбудові, організації будівництва та ремонту об'єктів комунальної і соціальної інфраструктури, виконання функцій замовника будівництва. Крім того, пункти 45 та 46 частини другої статті 15 закріплюють повноваження щодо обстеження пошкоджених будівель та прийняття рішень про демонтаж аварійно небезпечних об'єктів. Саме ці законодавчі положення формують нормативну основу реалізації державної політики відновлення територій, що зазнали руйнувань унаслідок бойових дій.

Важливе значення має також стаття 17 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», відповідно до якої органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти діяльності військового командування та військових адміністрацій у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану [16]. Це свідчить про законодавче закріплення моделі взаємодії між органами місцевого самоврядування та військовими адміністраціями, яка

є необхідною умовою ефективного функціонування територіальних громад як у період воєнного стану, так і на етапі їх подальшої відбудови.

Значним етапом у формуванні нормативно-правових засад повоєнного відновлення територій стало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 9 липня 2022 року № 2389-IX (законопроект № 5323). Зазначений Закон заклав нову концепцію державної регіональної політики, спрямовану на забезпечення комплексного відновлення територій, що постраждали внаслідок збройної агресії, та визначив правові, економічні, соціальні, організаційні й екологічні засади реалізації відповідної державної політики. Однією з ключових новел стало впровадження трирівневої системи стратегічного планування, яка охоплює Державну стратегію регіонального розвитку, регіональні стратегії та стратегії розвитку територіальних громад. Такий підхід покликаний забезпечити узгодженість управлінських рішень на всіх рівнях публічної влади та сформуванню єдиної системи планування процесів відновлення територій. Крім того, законодавець запровадив функціональну класифікацію територій, виокремивши території відновлення, регіональні полюси економічного зростання, території з особливими умовами для розвитку та території сталого розвитку, що дозволяє застосовувати диференційований підхід до визначення пріоритетів державної підтримки та фінансування [18].

Не менш важливими є положення Закону щодо фінансового та організаційного забезпечення реалізації політики відновлення. Основним інструментом фінансування визначено Державний фонд регіонального розвитку, а одним із ключових напрямів його використання має стати реалізація проєктів відбудови територій на основі затверджених стратегій розвитку. Водночас законодавство істотно посилює роль органів місцевого самоврядування та агенцій регіонального розвитку у підготовці стратегічних документів, розробленні проєктів відновлення та координації їх реалізації. Окрему увагу приділено цифровізації процесів управління відбудовою шляхом створення єдиної системи моніторингу реалізації проєктів, що має забезпечити прозорість використання фінансових ресурсів, відкритість процедур прийняття рішень та підвищення ефективності державної регіональної політики [18].

На нашу думку, прийняття зазначеного Закону [18] свідчить про поступовий перехід від реагування на наслідки воєнних дій до формування довгострокової моделі розвитку територіальних громад. За таких умов органи місцевого самоврядування вже не виступають виключно виконавцями окремих державних програм, а набувають статусу повноправних суб'єктів стратегічного планування, відповідальних за визначення пріоритетів розвитку громади, підготовку проєктів відбудови та ефективне використання фінансових ресурсів. Саме тому успішність реалізації державної політики повоєнного відновлення значною мірою залежатиме від інституційної спроможності територіальних громад, якості стратегічного планування та належної координації між органами місцевого самоврядування, органами державної влади й міжнародними партнерами.

Наукові дослідження підтверджують, що запровадження воєнного стану зумовило істотну трансформацію системи публічного управління, насамперед через створення військових адміністрацій як спеціальних суб'єктів, покликаних забезпечити ефективне управління територіями в умовах збройної агресії. Як слушно зазначає О. Проневич, соціальна місія військових адміністрацій полягає не лише у виконанні оборонних та мобілізаційних завдань, а й у забезпеченні оперативного реагування на кризові ситуації, захисті населення, ліквідації наслідків бойових дій, відновленні життєдіяльності територіальних громад та наданні допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії [11, с. 496].

Військові адміністрації становлять невід'ємну частину системи органів державної влади, а їхня діяльність спрямована на цілеспрямований управлінський вплив у межах визначеної території з метою оперативного, ефективного виконання завдань, обумовлених умовами воєнного стану. За своїм правовим статусом вони є тимчасовими розпорядницько-виконавчими органами, що функціонують у межах наданих повноважень. Військові адміністрації повною мірою відповідають загальним ознакам органів державного управління, однак специфіка їхньої діяльності полягає в поєднанні класичних методів публічного адміністрування з інструментами військового управління, що зумовлюється особливим правовим режимом і надзвичайними умовами функціонування [3, с. 473].

Водночас особливості правового статусу військових адміністрацій не обмежуються

виконанням власних спеціальних повноважень, визначених Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Як зазначає С. Потапенко, законодавець передбачив механізм тимчасового розширення їх компетенції у випадках, коли цього потребує забезпечення належного функціонування публічної влади на відповідній території. Так, відповідно до частин першої та третьої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» за рішенням Верховної Ради України, прийнятим за поданням Президента України, військові адміністрації можуть здійснювати повноваження відповідних органів місцевого самоврядування [16].

У такому разі військова адміністрація населеного пункту поряд із реалізацією власних функцій набуває повноважень сільського, селищного чи міського голови, відповідної ради та її виконавчих органів, здійснює управління комунальними підприємствами, установами й організаціями територіальної громади, а також визначає тимчасову структуру виконавчих органів місцевої влади. Аналогічний підхід застосовується щодо районних та обласних військових адміністрацій, які можуть перебирати на себе повноваження відповідних районних та обласних рад, а їх виконавчі апарати та комунальні установи переходять у підпорядкування начальника відповідної військової адміністрації [10, с. 11].

Науковець обґрунтовує, що така модель правового регулювання спрямована насамперед на забезпечення безперервності здійснення публічної влади, централізацію управлінських процесів та оперативне прийняття управлінських рішень в умовах воєнного стану. Передача окремих повноважень органів місцевого самоврядування військовим адміністраціям має винятковий, тимчасовий характер і обумовлена необхідністю гарантування обороноздатності держави, захисту населення, підтримання громадської безпеки та належного функціонування територіальних громад в умовах збройної агресії [10, с. 11].

На нашу думку, такий законодавчий механізм свідчить про гнучкість української моделі публічного управління, яка дозволяє адаптувати систему місцевого врядування до надзвичайних умов без порушення конституційних засад місцевого самоврядування. Водночас концентрація значного обсягу повноважень у військових адміністраціях повинна розглядатися виключно як тимчасовий правовий інструмент кризового управління. Після припинення дії воєнного стану саме органи місцевого самоврядування мають відновити здійснення повного обсягу власних повно-

важень, зокрема щодо стратегічного планування розвитку територіальних громад, реалізації програм відбудови, управління комунальною власністю та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних територій.

Водночас запровадження воєнного стану не означає автоматичного припинення діяльності органів місцевого самоврядування. Як зазначено в аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень, органи місцевого самоврядування продовжують реалізовувати визначені законом повноваження щодо вирішення питань місцевого значення, адаптуючи свою діяльність до умов воєнного стану [9].

Такий висновок повністю узгоджується з положеннями статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», відповідно до якої органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження на підставі Конституції України, цього Закону та інших законодавчих актів. Водночас Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [19] залишається базовим нормативно-правовим актом, який визначає їх компетенцію, організацію діяльності та порядок реалізації власних і делегованих повноважень. Отже, введення воєнного стану саме по собі не припиняє діяльність органів місцевого самоврядування та не скасовує їх компетенцію, а лише зумовлює особливості її реалізації відповідно до потреб оборони держави та забезпечення національної безпеки.

Разом із тим законодавством передбачено спеціальний механізм забезпечення безперервності здійснення публічної влади у випадках, коли органи місцевого самоврядування об'єктивно не можуть виконувати покладені на них функції. За таких обставин відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» утворюються військові адміністрації населених пунктів, які тимчасово здійснюють окремі повноваження відповідних органів місцевого самоврядування. Такий механізм спрямований не на заміну інституту місцевого самоврядування, а на гарантування безперервності управління територіальними громадами в умовах воєнної агресії. Підтвердженням цього є й практична реалізація положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Зокрема, після введення воєнного стану Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 68/2022 на базі місцевих державних адміністрацій були утворені обласні та районні військові адміністрації, які здійснюють свою діяльність протягом дії воєнного стану з метою забезпечення вико-

нання Конституції та законів України. Крім того, відповідно до статті 17 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти діяльності військових адміністрацій та військового командування під час реалізації заходів правового режиму воєнного стану [12, с. 119].

Аналіз нормативного регулювання та практики його застосування дає підстави стверджувати, що взаємодія органів місцевого самоврядування і військових адміністрацій здійснюється залежно від безпекової ситуації та фактичної спроможності територіальної громади виконувати свої функції. У сучасній практиці можна виокремити три основні моделі такої взаємодії: повне тимчасове здійснення повноважень органів місцевого самоврядування військовою адміністрацією; спільне виконання управлінських функцій органами місцевого самоврядування та військовою адміністрацією; а також функціонування органів місцевого самоврядування із розширенням окремих повноважень за умови координації їх діяльності військовою адміністрацією вищого рівня. Саме така гнучка модель організації публічної влади забезпечує поєднання принципів місцевої демократії із необхідністю оперативного державного управління в умовах воєнного стану, що є важливою передумовою подальшого відновлення та сталого розвитку територіальних громад після завершення бойових дій.

Місцеве самоврядування в Україні довело свою життєздатність. В умовах воєнного стану місцева влада працює, надає послуги населенню та допомагає армії. Базовою ланкою, що забезпечує стійкість тилу, в умовах війни стали територіальні громади. Громади своєю спільною роботою не тільки зміцнюють власний потенціал, але й відіграють важливу роль у зміцненні економічного потенціалу країни. На початковому етапі широкомасштабної російської агресії територіальні громади узяли на себе підтримку ЗСУ та частину їхніх функцій, забезпечення життєдіяльності громади (часто в умовах бойових дій); сприяли евакуації та розміщенню населення у відносно безпечних громадах; сприяли релокації підприємств, а головне – підтриманню стабільності в суспільстві [Пирога І. С., Пирога М.І. Роль місцевого самоврядування у відбудові в умовах 12, с. 119].

Важливою складовою ефективного функціонування місцевого самоврядування в умовах воєнного стану є забезпечення участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення. Як зазначають І. С. Пирога та

М. І. Пирога, конституційні засади місцевого самоврядування, закріплені у статтях 140–146 Конституції України, гарантують право територіальної громади здійснювати місцеве самоврядування як безпосередньо, так і через відповідні органи місцевого самоврядування. Це зумовлює необхідність врахування позиції жителів громади під час прийняття рішень щодо її розвитку, у тому числі шляхом реалізації місцевих ініціатив, проведення громадських обговорень, консультацій та залучення представників громадськості до роботи дорадчих і робочих органів. Такий підхід набуває особливого значення саме в процесі повоєнної відбудови, оскільки дозволяє визначати пріоритети відновлення відповідно до реальних потреб територіальної громади та формує суспільну підтримку управлінських рішень [12, с. 119–120].

Крім того, автори звертають увагу, що суттєвий вплив на діяльність органів місцевого самоврядування справило прийняття Закону України № 2259-IX від 12 травня 2022 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану», яким було розширено компетенцію голів територіальних громад. Зокрема, вони отримали право оперативно ухвалювати рішення щодо спрямування коштів місцевих бюджетів на потреби оборони, проведення обстеження пошкоджених внаслідок бойових дій об'єктів, демонтажу аварійно небезпечних будівель, забезпечення функціонування критичної інфраструктури та вирішення інших невідкладних питань життєдіяльності громад. На думку І. С. Пироги та М. І. Пироги, такі законодавчі зміни значно підвищили оперативність прийняття управлінських рішень на місцевому рівні та створили необхідні правові передумови для ефективної організації процесів відновлення територіальних громад в умовах воєнного стану [12, с. 119–120].

Розвиваючи зазначені положення, І. В. Котов наголошує, що важливою передумовою ефективного функціонування місцевого самоврядування в процесі повоєнного відновлення є активне залучення населення до вирішення питань місцевого значення. Науковець зазначає, що участь громадян реалізується насамперед через механізм місцевих ініціатив, який дає можливість жителям порушувати питання, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування, та впливати на визначення пріоритетів розвитку територіальної громади. Такий підхід забезпечує прийняття управлінських рішень з урахуванням реальних потреб населення та

сприяє підвищенню їх ефективності [6, с. 84].

Особливу увагу І. В. Котов приділяє питанням реінтеграції деокупованих територій, зазначаючи, що вона повинна здійснюватися із дотриманням принципу субсидіарності, коли основні управлінські рішення приймаються на максимально наближеному до населення рівні. На його думку, пріоритетом державної та муніципальної політики має бути не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, а й створення умов для повернення населення, відновлення суспільної довіри, розвитку горизонтальних зв'язків усередині громад, а також налагодження ефективної взаємодії між мешканцями, військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Саме поєднання державної підтримки із широкою участю територіальної громади, на переконання автора, створює необхідні передумови для довгострокового соціально-економічного розвитку деокупованих територій [6, с. 84].

Наведені наукові підходи дають підстави стверджувати, що сучасна модель місцевого самоврядування в умовах воєнного стану трансформувалася від традиційного виконання функцій місцевого значення до комплексного механізму забезпечення стійкості територіальних громад. При цьому розширення компетенції органів місцевого самоврядування не слід розглядати виключно як тимчасову реакцію держави на воєнні виклики. Значна частина нових повноважень безпосередньо пов'язана із підготовкою громад до повоєнного відновлення, оскільки саме на місцевому рівні здійснюється облік пошкодженого майна, організовується обстеження об'єктів, формується пріоритетність відбудови, забезпечується взаємодія з населенням, міжнародними партнерами та органами державної влади.

На нашу думку, ефективність повоєнної відбудови значною мірою залежатиме не лише від обсягів фінансової допомоги чи державних програм, а й від рівня інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Саме територіальні громади володіють найбільш повною інформацією про потреби населення, масштаби руйнувань, стан об'єктів критичної та соціальної інфраструктури, що дозволяє приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. У зв'язку з цим подальше вдосконалення законодавства має бути спрямоване не лише на розширення компетенції органів місцевого самоврядування, а й на створення ефективних механізмів координації їх діяльності з військовими адміністраціями,

центральною владою виконавчої влади та міжнародними донорами, що забезпечить комплексний і системний характер відбудови постраждалих територій.

Заслужовує на увагу позиція М. І. Губи, яка наголошує, що відновлення та подальший розвиток територіальних громад повинні здійснюватися на засадах відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування. На думку дослідниці, прозорість передбачає не лише забезпечення громадянам доступу до інформації про діяльність органів місцевої влади, а й створення реальних можливостей для їх участі у прийнятті рішень щодо розвитку громади. Саме активне залучення населення до вироблення та реалізації управлінських рішень, поряд із відкритістю діяльності органів місцевого самоврядування, сприяє підвищенню ефективності муніципального управління, зміцненню місцевої демократії та формуванню належних передумов для довгострокового й сталого розвитку територіальних громад у післявоєнний період [4, с. 287].

Продовжуючи дослідження функціональної ролі органів місцевого самоврядування у процесі повоєнного відновлення, І. В. Котов зазначає, що діяльність територіальних громад не обмежується виконанням адміністративних повноважень, а охоплює комплекс взаємопов'язаних організаційних, соціальних та стратегічних заходів. Одним із першочергових напрямів роботи органів місцевого самоврядування є проведення інвентаризації завданих руйнувань та документування збитків шляхом створення відповідних комісій і внесення інформації до Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна. Крім цього, органи місцевого самоврядування здійснюють стратегічне планування повоєнного розвитку громад через підготовку програм комплексного відновлення, визначення пріоритетів просторового розвитку, модернізацію об'єктів соціальної інфраструктури, а також забезпечують адаптацію внутрішньо переміщених осіб і створення умов для соціальної інтеграції ветеранів, що сприяє збереженню людського потенціалу територіальних громад [6, с. 85].

Водночас реалізація зазначених функцій безпосередньо залежить від фінансової спроможності територіальних громад. З цього приводу М. О. Кужелев, А. В. Нечипоренко та С. М. Стабіас звертають увагу, що, незважаючи на суттєві виклики воєнного часу, місцеві бюджети продемонстрували достатній рівень стійкості та поступове відновлення капітальних видатків після їх різкого скоро-

чення у 2022 році. Науковці підкреслюють, що саме бюджети територіальних громад нині виступають одним із ключових фінансових інструментів відновлення інфраструктури та підтримання соціальної стабільності. Разом із тим вони акцентують увагу на існуванні низки системних проблем, серед яких нерівномірність фінансового забезпечення різних регіонів, обмеженість власної дохідної бази громад, зменшення фінансової автономії, дефіцит ресурсів і необхідність залучення додаткових джерел фінансування, зокрема шляхом розвитку міжнародного муніципального співробітництва та партнерства. На думку дослідників, саме ефективне використання ресурсів місцевих бюджетів має стати одним із визначальних чинників повоєнного економічного відновлення держави та розв'язання найважливіших соціальних проблем [7, с. 78].

Аналогічної позиції дотримується Ю. Слободянюк, яка зазначає, що в умовах воєнного стану органи місцевого самоврядування залишаються ключовими суб'єктами забезпечення стабільності функціонування територіальних громад та реалізації заходів їх повоєнного відновлення. Водночас авторка звертає увагу, що ефективність виконання покладених на них завдань істотно ускладнюється низкою об'єктивних чинників, серед яких недостатність фінансових ресурсів, кадровий дефіцит, необхідність відновлення пошкодженої інфраструктури та адаптації управлінської діяльності до нових умов. На думку дослідниці, успішна реалізація комплексного відновлення територій можлива лише за умови поєднання належного ресурсного забезпечення органів місцевого самоврядування, розвитку їх кадрового потенціалу, активної взаємодії з міжнародними партнерами та врахування потреб жителів відповідних територіальних громад під час прийняття управлінських рішень [15, с. 230].

Узагальнюючи наведені наукові підходи, можна дійти висновку, що сучасна модель місцевого самоврядування в умовах воєнного стану виходить далеко за межі традиційного вирішення питань місцевого значення. Вона трансформувалася у комплексний механізм забезпечення безперервності публічного управління, координації процесів відновлення територій, консолідації ресурсів та взаємодії держави, територіальних громад і міжнародних партнерів. Саме тому підвищення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування слід розглядати як одну з ключових передумов успішної післявоєнної відбудови України.

4. Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в умовах воєнного стану органи місцевого самоврядування стали одним із ключових суб'єктів забезпечення функціонування територіальних громад та реалізації державної політики відновлення. Законодавчі зміни, прийняті після запровадження воєнного стану, істотно розширили їхню компетенцію, надали можливість оперативно ухвалювати управлінські рішення, взаємодіяти з військовими адміністраціями, організовувати ліквідацію наслідків бойових дій, забезпечувати функціонування критичної інфраструктури та брати участь у стратегічному плануванні відбудови територій.

Водночас аналіз чинного законодавства та наукових підходів свідчить, що нормативне регулювання діяльності органів місцевого самоврядування у сфері повоєнного відновлення ще не є достатньо системним. Незважаючи на формування нової моделі державної регіональної політики та розширення повноважень територіальних громад, залишаються неврегульованими окремі питання координації діяльності органів місцевого самоврядування з військовими адміністраціями, центральними органами виконавчої влади, міжнародними партнерами та іншими суб'єктами відновлення. Потребують подальшого вдосконалення правові механізми стратегічного планування, розподілу фінансових ресурсів, реалізації проєктів відбудови та контролю за їх виконанням.

Особливого значення в сучасних умовах набуває інституційна спроможність територіальних громад. Ефективність повоєнного відновлення залежить не лише від обсягів державного чи міжнародного фінансування, а й від здатності органів місцевого самоврядування здійснювати комплексне планування розвитку територій, забезпечувати відкритість і прозорість управлінської діяльності, залучати громадськість до прийняття рішень, ефективно використовувати бюджетні кошти та координувати реалізацію відновлювальних проєктів відповідно до потреб конкретної громади.

На нашу думку, подальший розвиток законодавства має бути спрямований на вдосконалення правового статусу органів місцевого самоврядування як ключових суб'єктів повоєнного відновлення. Доцільним є нормативне врегулювання єдиних механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування з військовими адміністраціями, органами державної влади, міжнародними фінансовими інституціями та донорами, а також удосконалення

процедур стратегічного планування, моніторингу реалізації програм відбудови й оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів.

Таким чином, сучасна модель місцевого самоврядування в Україні поступово трансформується від традиційного виконання функцій місцевого значення до комплексної системи публічного управління розвитком територіальних громад в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Саме формування ефективної, інституційно спроможної та законодавчо забезпеченої системи місцевого самоврядування має стати однією з визначальних передумов успішної відбудови України, забезпечення сталого розвитку територій і підвищення стійкості держави до сучасних безпекових викликів.

Конфлікт інтересів. Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, у тому числі фінансо-

вого, особистісного характеру, авторства чи іншого характеру, що міг би вплинути на проведення дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування. Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних. Рукопис не має пов'язаних даних.

Використання засобів штучного інтелекту. Автори підтверджують, що не використовували технології штучного інтелекту при створенні представленої роботи.

Внески авторів. Устинова Ірина Петрівна, концептуалізація дослідження (Conceptualization), методологія (Methodology), редагування та доопрацювання рукопису (Writing – review & editing).

Кропив'янський Андрій Валерійович, формальний аналіз (Formal analysis), дослідження (Investigation), написання початкового варіанта рукопису (Writing – original draft).

REFERENCES

1. Aktualni pytannia mistsevoho samovriaduvannia v umovakh voiennoho stanu ta podalshi zavdannia detsentralizatsii. (n.d.). <https://decentralization.gov.ua/news/16609>
2. Bohiv, Ya. S. (2023). Pravova rehlementatsiia zdiisnennia povnovazhen mistsevoho samovriaduvannia v umovakh voiennoho stanu. *Akademichni vizii*, 15. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10446216>
3. Dulina, O., & Krupnyk, A. (2025). Otsiniuvannia efektyvnosti mistsevykh orhaniv publichnoi vlady yak imperativ staloho rozvytku hromad v umovakh transformatsii publichnoi sfery. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*, 34, 469–485. <https://doi.org/10.35432/tisb342025359566>
4. Huba, M. I. (2024). Prozorist mistsevoho samovriaduvannia yak faktor zabezpechennia instytutsiinoi stiikosti systemy publichnoho upravlinnia v umovakh voiennoho stanu. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*, 2(89), 285–290. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2024.2.41>
5. Kyrylenko, O. M. (2025). Osoblyvosti diialnosti mistsevykh orhaniv vlady v Ukraini u sferi realizatsii tsilei staloho rozvytku v umovakh voiennykh vyklykiv. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 1, 156–165. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.1.2025.24>
6. Kotov, I. V. (2026). Rol orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v protsesi vidnovlennia terytorialnykh hromad v pisliavoiennyi period v Ukraini. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Yurydychni nauky*, 37(76)(2), 83–87. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2026.2/15>
7. Kuzheliev, M. O., Nechyporenko, A. V., & Stabias, S. M. (2025). Vydatky mistsevykh biudzhetyv na vidnovlennia: Tendentsii, vyklyky ta perspektyvy. *Ekonomika ta suspilstvo*, 78. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-27>
8. Lialiuk, O. Yu. (2023). Pravove rehuliuвання kompetentsii mistsevoho samovriaduvannia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Problems of Legality*, 160, 6–23. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.160.273170>
9. National Institute for Strategic Studies. (2023). *Analitychna dopovid: Stiikist hromad v umovakh voiennoho stanu* [Analytical report]. Retrieved July 18, 2026, from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/ad-stiykist-gromad-1_gotove_0.pdf
10. Potapenko, S. A. (2022). Osoblyvosti vyrishennia pytan administratyvno-terytorialnoho ustroiu viiskovo-tsyvilnykh ta viiskovymy administratsiamy. *Ekonomika ta pravo*, 4, 10–19. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2022.04.010>
11. Pronevych, O. (2023). Military administrations as a subject of crisis public administration under martial law: Legal and organizational aspects. In *Law in the postmodern epoch: General characteristics and manifestation particularities in separate law branches* (pp. 479–502). Riga, Latvia: Baltija Publishing. Retrieved from <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/299/8339/17401-1>
12. Pyroha, I. S., & Pyroha, M. I. (2023). Rol mistsevoho samovriaduvannia u vidbudovi v umovakh voiennoho stanu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo*, 77(1), 117–123. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.1.18>
13. Rudik, N. V. (2025). Pererozpodil funkttsii ta kompetentsii u diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia yak передумова harmoniinoho rehionalnoho rozvytku. *Naukovyi chasopys*

Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova, 44, 35–41. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2025.44.05>

14. Shelest, Yu. (2026). Mistseve samovriaduvannya v umovakh voiennoho stanu ta povoiennoho chasu. *Litopys Volyni*, 34, 256–272. <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2026.34.42>

15. Slobodianiuk, Yu. (2024). Rol orhaniv mistsevoho samovriaduvannya u protsesi vidbudovy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: Problemni aspekty ta perspektyvy publichnoho upravlinnia. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*, 31, 228–235. <https://doi.org/10.35432/tisb312024314173>

16. Ukraine. (2015). *Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy No. 389-VIII vid 12 travnia 2015 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 28, Art. 250.

17. Ukraine. President. (2022). *Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 64/2022 vid 24 liutoho 2022 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

18. Ukraine. Verkhovna Rada. (2022). *Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zasad derzhavnoi rehionalnoi polityky ta polityky vidnovlennia rehioniv i terytorii: Zakon Ukrainy No. 2389-IX vid 9 lypnia 2022 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>

19. Ukraine. Verkhovna Rada. (1997). *Pro mistseve samovriaduvannya v Ukraini: Zakon Ukrainy No. 280/97-VR vid 21 travnia 1997 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 24, Art. 170. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Yarema, O. H., & Lepish, N. Ya. (2025). Rol orhaniv mistsevoho samovriaduvannya u systemi publichnoi vlady yak subiektiv, yaki realizuiut interesy naselennia v umovakh voiennoho stanu. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, 6, 558–563. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.89>

21. Yevsiukova, O. V. (2023). Vidnovlennia ta rozvytok terytorialnykh hromad v Ukraini: Problematyka ta protsesualna spetsyfika. *Publichne upravlinnia i administruvannia*, 4(82), 110–118. <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.4.19>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Iryna Ustynova

Candidate of Legal Sciences, Professor, Professor in the Department of Law, National University «Kyiv Aviation Institute»
e-mail: ustynova1970@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1112-807X>

Andriy Kropiv'yanskyi

Postgraduate Student at the Department of Law, National University «Kyiv Aviation Institute»
e-mail: 3458896@stud.kai.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1115-9076>

Устинова Ирина Петрівна

кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри права, Національний університет «Київський авіаційний інститут»
e-mail: ustynova1970@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1112-807X>

Кропив'янський Андрій Валерійович

аспірант кафедри права, Національний університет «Київський авіаційний інститут»
e-mail: 3458896@stud.kai.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1115-9076>

Дата надходження статті: 27.05.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 11.06.2026

Дата прийняття статті: 15.06.2026

Дата публікації статті: 05.10.2026